

**PODGÓRZE DLA POCZĄTKUJĄCYCH CZYLI HISTORIA PODGÓRZA „W PIGUŁCE”
godz. 9.30****Zbiórka: przed kościołem św. Józefa.**

Poznamy miejsca związane z dziejami Wolnego Królewskiego Miasta na prawym brzegu Wisły, odnajdziemy miejsce gdzie odpoczywa Herkules i gdzie ukryta jest najstarsza w mieście „łodówka”. Wyruszymy śladami zasłużonych Podgórczan, zajrzemy do pracowni alchemicznej i malowniczego Miasta – Ogrodu u stóp którego, wznosi się kościół nazywany „szopką krakowską”; odkryjemy zagadkę podgórskiego kurhanu, rozszyfrujemy nazwę „Na Zbóju”, a także poznamy niedostępny fort strzegący szlaków handlowych i podgórską nekropolię, a jak wystarczy nam sił... zdobędziemy szczyt Kopca Kraką!
Oprowadza: Elżbieta Lang (Muzeum Historyczne Miasta Krakowa)

**ZAPOMNIANY LUDWINÓW
godz. 9.30****Zbiórka: przystanek autobusowy „Ludwinów” w kierunku Ronda Matecznego**

Podczas spaceru poznamy historię Ludwinowa jako - wsi i dzielnicy miasta Krakowa. Usłyszmy historie związane z Robotniczym Klubem Sportowym „Garbarnia”, zakładami garbarskimi i innymi zakładami przemysłowymi tworzącymi specyficzny klimat dawnego Ludwinowa. Dowiemy się, jakie znane postaci stąd pochodziły. Nie zabraknie także informacji o hotelu „Forum”. Będziemy kluczyć wśród pozostałości zabudowań dawnego Ludwinowa, odwiedzimy również obie ludwinowskie świątynie...
Oprowadza: Emil Bajorek

SKARBY POD STOPAMI. PODGÓRZE**godz. 10.00****Zbiórka: ul. Stroma 5**

Podczas spaceru „Skarby pod stopami. Podgórze” zobaczymy jedno z najciekawszych aranżacji krakowskich klatek schodowych i wnętrz publicznych w Podgórzu. Poznamy odpowiedź na pytania: gdzie mieściła się Szkoła Ceramiczna i co wspólnego z Podgórzem miała włoska rodzina Zulianich? Gdzie jeszcze znajdują się unikatowe posadzki i dekoracje ścienne. Doboru wnętrz dokonano w taki sposób, by ukazać pełne spektrum dekoracji ceramicznych wykonanych od lat 90. XIX w. do pierwszych dziesięcioleci XX wieku.

Oprowadza: dr Agnieszka Partridge**MUZEUM PODGÓRZA ODDZIAŁ MUZEUM HISTORYCZNEGO MIASTA KRAKOWA****ul. Limanowskiego 51, mhk.pl****godz. 10.00 i 15.00** – (wystawa czasowa I piętro)

„Podgórska wizja lokalna” - oprowadzanie kuratorskie w ramach finażu wystawy czasowej „Wizja lokalna. Podgórze w oczach fotografów”, prezentującej zarówno historyczne fotografie z XIX i XX w., jak i prace współczesnych artystów. Oprowadza kuratorka wystawy Anna Kwiatek.
godz. 11.00 – „Asystent podgórskiego kolekcjonera”
Start: Działziniec Muzeum Podgórze , ul. Limanowskiego 51

Gra terenowa - miejska gra terenowa dla zespołów rodzinnych, oparta na zadaniach z wykorzystaniem dawnych fotografii. Uczestnicy wcielą się w rolę asystentów kolekcjonera, który chce zebrać jak najwięcej informacji o niezwykłym miejscu, jakim jest Podgórze. Aby bliżej je poznać, szuka pomocników, którzy wykażą się wiedzą i spostrzegawczością.

GRA MIEJSKA: ŚLADAMI KULTUR I JĘZYKÓW**godz. 11.00****Start: Rynek Podgórski.**

Inkluzyjna gra miejska dla dużych i małych, Polaków i obcokrajowców. W wielojęzycznych i wielokulturowych zespołach połączymy potencjały. Rozwiążemy zadania możliwe do rozwiązania tylko wtedy, kiedy w grupie będą i Polacy i obcokrajowcy. Zrobimy parę zdjęć, min i póź.
Organizator: Fundacja Wspierania Kultury i Języka Polskiego im. M. Reja

**Z CYKLU „ HISTORIA Z PIASKÓW WIELKICH”,
TEMAT: „ NA ŚCIEŻKACH PIASKU MAŁEGO,
HISTORYCZNEJ CZĘŚCI KRAINY KIJAKÓW”
godz. 12.00****Zbiórka: przed kościołem Matki Boskiej Różańcowej przy ul. Nowosądecka 41.**

Bogate dziedzictwo naturalne i kulturowe wschodniej części Piasków Wielkich, dawniej Piasku Małego; Dolina Drwinki, kapliczki, historyczna architektura mieszkalna, zabytki centrum dawnej wsi Kijaków.

Oprowadza: Ewa Gaj**OBÓZ KL PŁASZOW****godz. 12.00****Zbiórka: pod Szarym Domkiem (skrzyżowanie ul. Jerozolimskiej i Abrahama)**

Uczestnicy odwiedzą teren obozu koncentracyjnego, gdzie zamordowano co najmniej 8-10 tys. ludzi. Częścią wycieczki będzie przejście przez rezerwat geologiczny „Bonarka”, zajmujący fragment dawnego obozu. Uczestnicy spaceru przejdą też przez dwa przedwojenne cmentarze żydowskie, mężczyźni są więc proszeni o posiadanie nakryć głowy jako wyrazu szacunku dla zwyczajów religijnych. Z uwagi na trudną tematykę wycieczka jest zalecana dla osób powyżej 15. roku życia.

Oprowadza: Emil Bajorek**KAJAKIEM PO STAWIE PŁASZOWSKIM****WYMAGANA REZERWACJA****godz. 12.00, 13.00**

Wyjątkowa wyprawa kajakami po Stawie Płaszowskim, w trakcie której prowadzący prof. Roman Żurek przybliży uczestnikom aspekty fauny, flory i hydrogeologii akwenu.
Rezerwacje i informacje o regulaminie wydarzenia wyłącznie telefonicznie: 795 266798. Szczegółowe informacje na stronie www.stawpłaszowski.pl

DĘBNIKI DLA POCZĄTKUJĄCYCH**godz. 12.00****Zbiórka: przystanek „Konopnickiej” w kierunku centrum miasta**

Czym była osada służebna? I kiedy stała się przedmieściem, a kiedy ostatecznie jedną z pierwszych ościennych gmin przyłączonych do Wielkiego Krakowa. Podczas naszego spaceru przejdziemy najpiękniejszymi uliczkami Dębnik, odkrywając drzemiące w ogrodach wille, detale kamienic, modernistyczne obiekty oraz plejadę postaci związanych z tą dzielnicą.
Oprowadza: Aleksandra Mróz

SPACER PO PARKU JERZMANOWSKICH**godz. 12.30****Zbiórka: przed Kościołem Rektoralnym p.w. św. Mikołaja z Tolentino, ul. Górników 27.**

Opowieść o polskim Noblu Erazmie Jerzmanowskim, jego pałacu i parku.

Oprowadza: Grażyna Fijałkowska**SPACER ŚLADAMI NIEPODLEGŁOŚCI - ŻOŁNIERZE I HARCERZE****godz. 15.30****Zbiórka przy pętli tramwajowej Mały Płaszów**

W programie m. in. postój w ogródku u kpt. Włodzimierza Wolnego - opowieści gospodarza „Bracia Wolny” [Tadeusz, Zygmunt, Mieczysław, Włodzimierz, Jerzy] i Stanisława Bema „Bemów pamięci...” [Stanisław Marian, Jan Zbigniew] oraz „Ze śpiewnika Niepodległej”.
Organizatorzy: Stowarzyszenie Przyjaciół Woli Duchackiej, Centrum Kultury Podgórze - Klub Wola Duchacka, 13 Szczep Swarozycza im. Tadeusza Kościuszki Hufca ZHP Kraków-Podgórze

PODGÓRSKIE POPOŁUDNIE WSPOMNIEŃ**godz. 16.30****Zbiórka uczestników na Rynku Podgórskim, na przeciw wejścia do Kościoła św. Józefa, w miejscu, w którym kiedyś znajdowała się sadzawka.**

W niedzielne popołudnie zapraszamy Państwa do spaceru po centrum Podgórze, podczas którego wspólnie wspominać będziemy Rynek Podgórski i okolice z lat 60-tych, 70-tych, 80-tych.
Podczas spaceru każdy będzie miał okazję opowiedzieć o Podgórzu, jakim je zapamiętał. Zapraszamy zarówno Podgórczan (i nie tylko), którzy pamiętają ten okres, jak i tych młodszych, którzy chcieliby się dowiedzieć, jak tu było kiedyś. Podczas spaceru przypomniemy sobie, gdzie w Rynku Podgórskim była Cukiernia, a przy ul. Kalwaryjskiej Delikatesy... jak zbitą szybę w oknie wymienialiśmy w zakładzie szklarskim pana Paczki, a w upalne dni gasiliśmy pragnienie wodą gazowaną przy ulicy Rejtana.
Oprowadza Andrzej Zdybalski (Stowarzyszenie PODGORZE.PL)

JAK TO TRAMWAJ DO PODGÓRZA WJECHAŁ**godz. 12.30****Zbiórka: róg Podgórskiej i Starowiśniej**

Co stało się w grudniu 1938 roku z tramwajami w Podgórzu? Jak zmieniała się sieć tramwajów po prawej stronie Wisły? Gdzie kończyła jazdę linia nocna 11 i 197? Którędy miała bieć kolejka wąskotorowa do Mszany Dolnej?
Podczas spaceru odkryjemy historię podgórskich linii tramwajowych. Zobaczymy miejsca związane z tramwajami, także te dobrze znane i z tramwajami nie kojarzone. Poznamy także niezrealizowane podgórskie plany tramwajowe.

Oprowadza: Krzysztof Lipień**NOWA GARBARNIA****godz. 13.00****Zbiórka: na rondzie Antoniego Matecznego przy „Barze po schodkach” (ul. M. Konopnickiej 92 D)**

Zapraszamy na wyprawę w przyszłość, z odrobiną historii w tle. Będziemy zwiedzać nowe obiekty sportowe Garbarni Kraków. Wejdziemy do imponującego budynku klubowego. Sprawdzimy jak wyglądają boiska treningowe i płyta główna stadionu. Zapoznamy się z planami rozbudowy obiektu. Porozmawiamy o przyszłości i przeszłości ludwinowskiego klubu. Będzie sympatycznie i interesująco.

Oprowadza: Norbert Tkacz**ORGANIZATOR****PODGORZE.PL**
STOWARZYSZENIE**PARTNERZY****DZIELNICA X III
PODGÓRZE****WSPÓŁPRACA**

Muzeum Historyczne Miasta Krakowa,
Muzeum Podgórze
Muzeum Armii Krajowej im Gen. Emila Fieldorfa „Nila”
Stowarzyszenie Miłośników Kolei w Krakowie
Fundacja Wspierania Kultury i Języka Polskiego im. Mikołaja Reja
Stowarzyszenie Przyjaciół Woli Duchackiej
Inicjatywa Staw Płaszowski
Szpital Specjalistyczny im. dr J.Babińskiego w Kobierzynie
Polregio Przewozy Regionalne

PATRONAT MEDIALNY

Wydarzenie zostało objęte patronatem Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego 2018

BAGRY – NOWE OBLICZE**godz. 13.00****Zbiórka: Wakepoint Bagry, ul. Łanowa 1 (za kościołem Trynitarzy), 15 minut z przystanku Rzebika (tramwaj: 20, 11 autobus: 125, 128, 158) lub z przystanku Estakada (tramwaj: 3, 9, 11, 50)**

Podgórze jako miasto u stóp skał ma rzecz jasna... marine! Gdzie? Widać ją z pewnej wieży widokowej nad pewnym zalewem. Zdradzimy tajemnicę, gdzie w Krakowie najmocniej wiatr „dmie w żagle, gdzie fala kusi surferów, a gdzie pośród wraków można penetrować głębiny?

Ścieżka edukacyjna, piaszczysta plaża, mostek, chodniki i wyciąg wakeboard'owy, to dzisiejszy zalew Bagry - królestwo Klubu Żeglarskiego „Horn”.
www.kz.hornkrakow.pl, www.wakeparkkrakow.pl, www.nurkowanie5fal.pl

Oprowadza: Józefa Ogrodnik**BURZLIWE DZIEJE KAMIENIC Z PODGÓRSKIEGO RYNKU****godz. 14.00****Zbiórka: przed budynkiem dawnego magistratu, Rynek Podgórski 1**

Stoją rzędami niczym tomy w potężnej bibliotece. Każda z nich jest inna, a każda zawiera pasjonujące opowieści – historie ludzi i miasta. Kamienice wokół podgórskiego rynku – wielka biblioteka na świeżym powietrzu. Są tu tomy o powstaniu krakowskim z 1846 roku, o piwnicach z beczkami przedniego wina, nowele o wizytach arcyksięcia Rudolfa, stronie o wizycie Chopina oraz całe mnóstwo anegdot i frazesek o mieszkańcach. O historii kamienic wokół Rynku Podgórskiego opowie Adam Sasinowski.

WOJENNE DZIEJE „LIBANA”: KAMIENIOŁOM „LIBAN” I SŁUŻBA BUDOWLANA W GENERALNYM GUBERNATORSTWIE**godz. 14.00****Zbiórka: ul. Za Torem 22, przed wejściem**

Skąd się wzięła nazwa „Liban”. Dlaczego ten kamieniołom jako jedyny spośród krakowskich wapienników zyskał złą sławę? Leżący w cieniu obozu płaszowskiego teren byłego obozu karnego Służby Budowlanej był świadkiem wielu tragedii okupacyjnych. W trakcie spaceru zwiedzający dowiedzą się o zarówno o przedwojennych dziejach kamieniołomu, i wojennym okresem jego funkcjonowania. Poznamy rolę ale i znaczenie gospodarze „Libana” w systemie okupacyjnego terroru. Zatrzymując się przed pomnikiem - mogiłą grupy junaków, zamordowanych przez Niemców w 1942 roku przywołamy tamte wydarzenia...
Oprowadza: Piotr Makuła (Muzeum Armii Krajowej im Gen. Emila Fieldorfa „Nila”)

LOKOMOTYWOWNIA PŁASZÓW**WYMAGANE WEJŚCIÓWKI****godz. 14.30 i 16.30 (grupy po 50 osób)****Zbiórka: przed wejściem głównym na dworzec Kraków-Płaszów od strony miasta**

W latach 1908 - 1909, w odpowiedzi na wzrost zadań przewozowych na kolejach Galicji Zachodniej, na terenie przylegającym od południowego - wschodu do stacji Podgórze Płaszów wybudowano jeden z największych w regionie zespołów parowozowni i warsztatów naprawy taboru. Składały się na nie dwie hale wachlarzowe z obrotnicami, hala prostokątna, dwie wieże wodne, stacje pomp, zasieki węglowe i inne obiekty. W zasadniczym zrębie zespół ów zachował się do dnia dzisiejszego stanowiąc unikatowy dziś przykład ewolucji kolejowej myśli technicznej. Zwiedzanie pozwoli bliżej zapoznać się z jego historią oraz specyfiką pracy.

Oprowadza: Stowarzyszenie Miłośników Kolei w Krakowie**TAJEMNICE I ZAGADKI DAWNEGO PŁASZOWA****godz. 15.00****Zbiórka przy pętli tramwajowej Mały Płaszów**

Jak kształtował się rozwój przestrzenny, skąd wzięły się nazwy ulic: Przewóz, Stróża Rybna czy Świnia Krzywda, gdzie miał się znajdować największy śródlądowy port w Europie i ile wieków liczą najstarsze pomniki przyrody?
Na te oraz inne pytania znajdziecie odpowiedź na płaszowskim spacerze.
Zapraszają Maciej Mieźian (Muzeum Historyczne Miasta Krakowa) i Piotr Świtalski.

UPADEK (ELEKTRO)TECHNIKI PODGÓRZA**godz. 15.00****Zbiórka: Plac Bohaterów Getta - pod wieżowcem „Answear”.**

W XX wieku nastąpił ogromny rozwój elektrotechniki i elektroniki, które to dziedziny niebawem wpłynęły na obecny kształt cywilizacji. Spory wkład w rozwój tych dziedzin w naszym kraju miał podgórski przemysł elektrotechniczny. Krótki spacer będzie prowadził dookoła już nieistniejącej, a niegdyś jednej z największych w mieście, fabryki Telpod. Mimo ponad 60-letniego okresu funkcjonowania obecnie jest nieomal zapomniana a jej adres kojarzony wyłącznie z wydarzeniami lat ostatniej wojny...

Oprowadza: Sławomir Węgrzyn (upadektechnikrakowa.blogspot.com)**XVII Podgórskie Dni Otwartych Drzwi****28-30
września
2018**